

VERANDER DE OMGEVING!

Een momentopname van
initiatieven van jongeren en
scholen op het gebied van
klimaatverandering en migratie

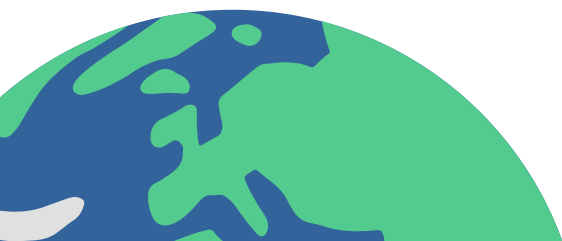

Co-funded by
the European Union

Tafel van INHOUD

- 03 Project Veranderomgeving
- 04 Klimaatverandering, migratie en onderwijs
- 06 Beste praktijken en educatieve initiatieven
- 07 Jeugd- en schoolinitiatieven in heel Spanje
- 18 Jeugd- en schoolinitiatieven in heel Ierland
- 33 Jeugd- en schoolinitiatieven in heel Italië
- 45 Jeugd- en schoolinitiatieven in heel België
- 59 Jeugd- en schoolinitiatieven in heel Hongarije
- 68 Aanbevelingen
- 70 Conclusie

Project Veranderomgeving

Het Change Environment-project, gefinancierd door het Erasmus-programma, heeft als doel scholieren van 12 tot 18 jaar te betrekken bij en te informeren over het dringende probleem van klimaatverandering. De nadruk ligt daarbij met name op de onevenredige gevolgen die klimaatverandering heeft voor kwetsbare bevolkingsgroepen.

Door gebruik te maken van innovatieve educatieve hulpmiddelen en strategieën, via een pedagogisch curriculum in vier fasen, streeft het project ernaar om:

- Laat leerlingen kennismaken met de manier waarop klimaatverandering een onevenredig grote impact heeft op de meest kwetsbare bevolkingsgroepen: mensen met beperkte aanpassingsvermogens als gevolg van factoren zoals ontoereikende infrastructuur, beperkte toegang tot hulpbronnen, economische instabiliteit en een verhoogd risico op ontheemding en migratie.
- Geef leerlingen duidelijke, uitgebreide en op bewijs gebaseerde informatie over klimaatnoodsituaties en veranderingen in het milieu, zodat ze een beter begrip krijgen van de uitdagingen die zich voordoen.
- Vul wetenschappelijke gegevens aan met echte verhalen en getuigenissen van jonge activisten, vluchtelingen en gemeenschappen die getroffen zijn door klimaatverandering. Zo ontstaat een evenwichtige perceptie waarin feitelijke kennis en menselijke ervaring worden gecombineerd.
- Interacties tussen studenten uit andere landen bevorderen, met als doel wederzijds begrip en reflectie te bevorderen over de gedeelde wereldwijde verantwoordelijkheid om de effecten van klimaatverandering aan te pakken en te beperken.
- Moedig studenten aan om zich in te zetten voor duurzaamheid door gedrags- en levensstijlveranderingen te promoten die in de dagelijkse praktijk bijdragen aan de opbouw van meer inclusieve en milieubewuste samenlevingen.

Frequente en ernstige natuurrampen, langdurige droogtes, stijgende zeespiegels en andere klimaatgerelateerde verschijnselen dwingen miljoenen mensen om hun huizen te verlaten, zowel binnen hun eigen land als over internationale grenzen heen, wat de toenemende onderlinge verbondenheid van klimaatverandering en migratie benadrukt. Het Bureau van de Hoge Vertegenwoordiger van de Verenigde Naties voor de minst ontwikkelde landen, niet aan zee grenzende ontwikkelingslanden en kleine eilandstaten in ontwikkeling (OHRLLS) heeft benadrukt dat prognoses wijzen op een dramatische toename van door klimaatverandering veroorzaakte migratie in de komende decennia, met schattingen die suggereren dat tegen 2050 1,2 miljard mensen, ongeveer 13% van de wereldbevolking, ontheemd zouden kunnen zijn [1], wat de dringende noodzaak onderstreept om actie te ondernemen en ervoor te zorgen dat collectieve inspanningen worden gemobiliseerd om de vaak vergeten slachtoffers van klimaatverandering aan te pakken en te ondersteunen. Klimaatverandering bedreigt kwetsbare gemeenschappen en dwingt hen om te migreren op zoek naar veiligheid en betere kansen. Interne migraties nemen toe, vooral van plattelandsgebieden naar steden vanwege schaarste aan hulpbronnen en de onmogelijkheid om de landbouw aan te passen. Op dezelfde manier nemen internationale migraties toe, vooral vanuit gebieden waar kwetsbare bevolkingsgroepen leven die lijden onder ernstige hongersnoden en droogtes en gedwongen worden hun toevlucht te zoeken in buurlanden[1]. De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) benadrukt dat migraties die worden veroorzaakt door klimaatverandering niet alleen een humanitair probleem zijn, maar ook de ontwikkeling, veiligheid en mondiale stabiliteit zullen beïnvloeden[2].

Het is belangrijk om te begrijpen hoe klimaatverandering migratiepatronen wereldwijd en in Europa verandert. Zo kunnen we weloverwogen en proactief reageren op deze veelzijdige uitdagingen.

Recente studies geven aan dat Europa zich steeds meer moet voorbereiden op de groeiende migratiestromen van naburige continenten, terwijl het tegelijkertijd de gevolgen van klimaatverandering voor de eigen bevolking moet beheersen. Zuid-Europese landen, zoals Italië, Spanje en Griekenland, worden al getroffen door extreme weersomstandigheden zoals droogtes en hittegolven, die verwoestijning in plattelandsgebieden en de uittocht naar steden veroorzaken. In Noord-Europa bedreigen stijgende zeespiegels de kustlijnen en infrastructuur, waardoor de levens van miljoenen mensen in gevaar komen. Deze combinatie van migratiefactoren vormt een ongekennde uitdaging voor het beleid inzake sociale cohesie en integratie[3].

De bevindingen van UNESCO benadrukken het belang van het opnemen van klimaatveranderingsonderwijs in schoolcurricula, en benadrukken hoe onderwijs[4] een cruciale rol speelt bij het voorbereiden van samenlevingen op het aanpakken van de systemische uitdagingen die klimaatverandering met zich meebrengt.

Door de algemene burgermaatschappij en jongeren te voorzien van kennis en bruikbare vaardigheden, kan de kloof tussen bewustzijn en praktische oplossingen worden overbrugd. Het combineren van lokale kennis en mondiale perspectieven en onderwijs wordt een belangrijke drijfveer bij het bevorderen van veerkracht en geïnformeerde besluitvorming. Onderwijs over klimaatverandering moet niet alleen gericht zijn op het vergroten van kennis, maar ook op het bevorderen van vaardigheden voor actie, waarden, houdingen en gemeenschapsgerichte beslissingen die duurzaamheid bevorderen.

Leraren, pedagogen, scholen, maatschappelijke organisaties en beleidsmakers spelen een cruciale rol bij het helpen van leerlingen om de oorzaken en gevolgen van klimaatgerelateerde migratie te begrijpen. Dit doen ze door schoolomgevingen om te vormen tot krachtige ruimtes voor het bevorderen van bewustzijn en actie.

Onderwijsprogramma's zoals het Change Environment Project zijn essentieel om jongeren te voorzien van de juiste hulpmiddelen en kennis om klimaatverandering en migratie aan te pakken en actie te ondernemen.

Door best practices te stimuleren en een platform te bieden voor studenten om hun ideeën en acties te delen, bevordert dit project samenwerking, innovatie en actie; het project gelooft in het belang van de participatie van jongeren, zoals benadrukt door de IOM, die benadrukt dat jongeren niet alleen worden getroffen door door het klimaat veroorzaakte migratie, maar ook in een unieke positie verkeren om oplossingen aan te dragen[5].

Dit rapport is ontworpen om best practices te laten zien die worden geleid door studenten, scholen en leraren, waarbij studenten de hoofdrolspelers waren, zodat andere leraren, opvoeders en scholen geïnspireerd kunnen worden om deze initiatieven te repliceren met hun eigen studenten. Daarnaast biedt dit rapport een kijkje in de levendige beweging die wordt aangestuurd door jongeren, zoals weerspiegeld in hun initiatieven, en moedigt het belanghebbenden en beleidsmakers aan om na te denken over hoe jongeren het beste kunnen worden bekrachtigd door hen de nodige ondersteuning en middelen te bieden om stemmen voor verandering te worden. Samen kunnen we paden creëren voor jongeren om het voortouw te nemen bij het bouwen van een duurzame en eerlijke toekomst voor iedereen.

Best practices: leren en repliceren

Om de dubbele uitdaging van klimaatverandering en migratie aan te pakken, zijn innovatieve en praktische oplossingen nodig. Studenten in heel Europa pakken de taak op met opmerkelijke creativiteit en vastberadenheid. Van grassroots-milieu-initiatieven tot samenwerkingsprojecten die de menselijke dimensies van migratie aanpakken, jonge leerlingen en hun scholen blijken krachtige agenten van verandering te zijn.

In dit gedeelte worden voorbeeldige door studenten geleide en op scholen gebaseerde initiatieven uit vijf Europese landen belicht die deze dringende problemen op impactvolle en reproduceerbare manieren aanpakken. Deze projecten tonen niet alleen de kracht van onderwijs bij het bevorderen van bewustzijn en actie, maar bieden ook waardevolle inspiratie voor leraren en studenten wereldwijd. Door deze initiatieven te laten zien, willen we praktische, kant-en-klare ideeën bieden die kunnen worden aangepast aan diverse onderwijscontexten, waardoor meer scholen zich kunnen aansluiten bij de collectieve inspanning; of het nu gaat om praktische milieuprojecten, grensoverschrijdende uitwisselingen of pleitbezorgingscampagnes, deze initiatieven illustreren dat verandering begint in de klas, maar zich ver daarbuiten uitstrekt, naar gemeenschappen en over landen heen.

Wij nodigen docenten en studenten uit om deze praktijken te onderzoeken, ervan te leren en ze aan te passen.

Leer, raak geïnspireerd en kom in actie!

Aanbevelingen

Door jongeren geleide initiatieven voor verandering

De initiatieven die in het rapport worden gepresenteerd, laten zien dat er een buzz en een verlangen is onder jongeren om deel te nemen aan het creëren van verandering. Via verschillende initiatieven hebben studenten geleerd, zijn ze in dialoog gegaan met leraren en leeftijdsgenoten en hebben ze hun mouwen opgestroopt om een duurzamere en eerlijkere wereld te creëren, te beginnen bij hun scholen en gemeenschappen. Leraren hebben een cruciale rol gespeeld bij het motiveren van studenten om actie te ondernemen, door hen eerst te begeleiden bij het begrijpen van de verschijnselen van klimaatverandering en migratie, en vervolgens bij het begrijpen van het belang van collectieve en individuele verantwoordelijkheid als burgers bij het verzachten van de effecten van klimaatverandering door middel van kleine acties.

De rol van leraren als veranderaars

We moedigen leraren aan om agenten van verandering te zijn, en hun rol als uitgebreide opvoeders in de klas te omarmen. Ongeacht het vak dat wordt onderwezen, kan het worden gekoppeld aan de thema's klimaatverandering, duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en sociaal activisme. Leraren moeten hun transformatieve kracht volledig benutten en deze wereldwijde problemen integreren in hun lessen.

Studentenontwikkeling en betrokkenheid

Het begeleiden van studenten tijdens hun schooljaren is een belangrijke en beslissende rol, en het is in de klas dat de jonge leiders van de toekomst worden gevormd. Het integreren van creatieve workshops, presentaties, documentaires, het binnenhalen van gastsprekers en het creëren van virtuele en persoonlijke uitwisselingsmogelijkheden tussen studenten heeft een positieve impact, omdat het studenten in staat stelt hun creativiteit en initiatief te gebruiken en hun kritisch denken verbetert. Het integreren van een evenwichtige leerervaring tussen data en menselijke verhalen is belangrijk, omdat het studenten in staat stelt om verder te kijken dan de data, de verhalen van mensen die getroffen zijn door klimaatverandering te begrijpen en empathie te cultiveren.

Leraren als begeleiders van concrete

Leraren moeten ook de rol van facilitator op zich nemen, studenten begeleiden bij het toepassen van wat ze hebben geleerd en het omzetten in concrete projecten, of het nu gaat om artistieke projecten, bewustwordingscampagnes of collectieve momenten gewijd aan duurzaamheid. Het is belangrijk dat deze projecten uitingen zijn van de wens van de studenten om initiatief te nemen en deel uit te maken van de verandering, terwijl ze leiderschaps-, communicatie- en activismevaardigheden ontwikkelen.

Aanbevelingen

Rol van scholen bij het faciliteren van initiatieven

Niet alleen leraren, maar ook andere actoren moeten dit leerproces faciliteren richting bewustwording en sociale actie voor klimaatverandering. In de initiatieven die in het rapport worden gepresenteerd, komt het belang naar voren van het betrekken van niet alleen leraren, maar ook scholen. Schoolbestuurders moeten samenwerken met leraren en deze initiatieven faciliteren en verwelkomen in de klaslokalen. Naast leraren moet de school een instituut zijn, een broedplaats voor transformatie voor jongeren, waardoor ze volledig sociaal bewustzijn bereiken en zich inzetten voor actievere sociale en gemeenschapsomgevingen die duurzame acties bevorderen.

Maatschappelijke organisaties als bondgenoten

Scholen en leraren kunnen sterke steun vinden bij maatschappelijke organisaties en de particuliere sector. In de gepresenteerde initiatieven hebben maatschappelijke organisaties praktijken gedeeld en scholen ondersteund bij het openstellen voor deze problemen, het delen van middelen en materialen. NGO's moeten hun ervaring, expertise, netwerken en platforms ten dienste stellen van gemeenschappen en scholen om uitwisselingsmogelijkheden voor scholen, leraren, studenten en getroffen gemeenschappen te vermenigvuldigen, zodat acties gericht op het verzachten, tegengaan en vergroten van het bewustzijn over problemen zoals klimaatverandering en migratie niet geïsoleerd zijn, maar gedeeld en gerepliceerd kunnen worden. De rol van maatschappelijke organisaties is ook belangrijk om studenten te verbinden met lokale, nationale en mondiale bewegingen, en jongeren aan te moedigen om van hun leeftijdsgenoten te leren, geïnspireerd te raken, te groeien en samen een duurzamere toekomst te ontwerpen.

Ondersteuning van beleidsmakers

Als acties van onderop moeten worden aangestuurd en studenten, scholen en gemeenschappen moeten worden gemobiliseerd, is het net zo belangrijk dat ze met de juiste middelen worden ondersteund. Beleidsmakers moeten de inspiraties van jongeren echoën en hen op twee manieren ondersteunen: wettelijke ondersteuning, aandringen op schoolhervormingen waar kwesties zoals klimaatverandering en migratie aanwezig zijn in nationale curricula, om studenten in staat te stellen de complexe kruising tussen klimaatverandering en migratie te bestuderen en te begrijpen en hen voor te bereiden om bij te dragen aan oplossingen. Beleidsmakers moeten ook zowel onderwijsprogramma's over deze kwesties als de acties die door jongeren worden ondernomen, faciliteren met voldoende financiering om financiële steun te bieden, zodat jongeren concreet acties kunnen ontwikkelen op hun scholen, in hun gemeenschappen en met hun leeftijdsgenoten. Het is ook belangrijk om nationale platforms te creëren, ondersteund door overheden, waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en hun ideeën en acties kunnen uitwisselen, en samen kunnen nadenken over de volgende stappen en beleidsmaatregelen die moeten worden genomen om deze en andere mondiale uitdagingen aan te pakken.

Conclusie

In de verschillende landen die bij het project betrokken zijn, heeft klimaatverandering gevolgen voor de bevolking en trends voorspellen dat de gevolgen steeds vaker een oorzaak zullen zijn van menselijke verplaatsing. De initiatieven die in het rapport worden gepresenteerd, hebben elk een unieke manier om te reageren op de oproep tot actie; er zijn echter enkele gemeenschappelijke thema's naar voren gekomen, die het sterke gevoel van urgentie benadrukken dat deelnemers voelen om deze kwesties op school en in de maatschappij aan te kaarten.

De verschillende initiatieven hebben studenten in staat gesteld om hun stem te laten horen, samen te werken en agenten van verandering te zijn. Acties zoals El Dia Del Migrante en Drawing routes: a journey through the causes of migration, hebben in artistieke expressie een hulpmiddel gevonden om bewustzijn te creëren over klimaatverandering en hebben studenten aangemoedigd om migratie vanuit een menselijk perspectief te bekijken. Het belang van betrokkenheid van de gemeenschap is fundamenteel geweest in initiatieven zoals Swap-party en Colillatón, waar lokale bewoners en migranten samen collectieve acties hebben uitgevoerd op het gebied van recycling en afvalbeheer, voorbeelden van gedeelde en inclusieve verantwoordelijkheid. Andere soortgelijke initiatieven hebben studenten samengebracht in straatcampagnes om niet alleen bewustzijn te creëren over kwesties van migratie en ontheemding, maar ook om geld in te zamelen voor organisaties die zich inzetten voor een rechtvaardiger en gelijkwaardiger samenleving, zoals Sleep-Out en Save the Kiserdól, wat benadrukt hoe collectieve acties, naast het versterken van de boodschap, een zeer sterke impact hebben op de samenleving.

De betrokkenheid van jonge activisten is ook fundamenteel geweest. Hun directe ervaring met de gevolgen van klimaatverandering in hun gemeenschappen heeft studenten dichter bij elkaar gebracht en hen in staat gesteld meer empathie te ontwikkelen. Studenten kregen de kans om te interacteren en direct te leren van een jonge klimaatactivist, en samen reflecteerden ze op mogelijke projecten om samen te ontwikkelen, waardoor dit niet alleen een kans was voor peer-to-peer culturele uitwisseling, maar ook een manier om inspanningen te vermenigvuldigen.

Ondanks het bestaan van verschillende initiatieven en instellingen die jongeren betrekken bij besluitvormingsprocessen, is er nog steeds een dringende behoefte om verder te gaan door mogelijkheden te creëren die ervoor zorgen dat alle jongeren betrokken worden, met name degenen die mogelijk geen toegang hebben gehad tot onderwijs over klimaatkwesties of geen mogelijkheden hebben gehad om deel te nemen aan het debat, zoals jongeren uit plattelandsgebieden, kansarme jongeren of jongeren met een migratieachtergrond.

Projecten zoals Change Environment spelen een cruciale rol op scholen, door educatie en bewustzijn te bevorderen onder jongeren van verschillende leeftijden en achtergronden. Deze initiatieven onderwijzen jongeren niet alleen, maar geven ze ook de mogelijkheid om leiders van hun generatie te worden, door klimaatadvocatuur en -actie toegankelijk te maken voor iedereen, en ervoor te zorgen dat de verantwoordelijkheid om klimaatverandering en de gevolgen ervan aan te pakken eerlijk wordt gedeeld, in plaats van beperkt te blijven tot een bevoorrechte minderheid. Inclusiviteit en actieve deelname zijn cruciaal voor het bouwen van een toekomst waarin alle stemmen bijdragen aan oplossingen voor onze planeet.

